

Dosarul: nr.2a-3004/24(2-23068109-02-2a-24072024)

Prima instanță: Judecătoria Chișinău (sediul Centru), judecător - A. Brăgaru

DECIZIE

06 mai 2025

municipiul Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții de Apel Centru

Avînd în componență:

Președintele ședinței, judecătorul

Marina Anton

Judecătorii:

Constantin Roșca și Dorin

Dulghieru

Grefier

Tinca Zagorodnîi

examinînd în ședință publică, apelul declarat de avocatul Doina Ioana Străisteanu în interesele Tatiane Vozian, în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de avocatul Vasili Ciuperca în interesele lui Lupu Marian împotriva Tatiane Vozian cu privire la apărarea onoarei, demnității și reputației profesionale, încasarea prejudiciului moral și a cheltuielilor de judecată, împotriva hotărîrii Judecătoriei Chișinău (sediul Centru) din 22 mai 2024, prin care acțiunea a fost admisă parțial, -

A C O N S T A T A T:

Pretențiile din acțiune:

1. La data de 11 mai 2023, reclamantul Lupu Marian a depus o cerere de chemare în judecată împotriva Tatiane Vozian, cu privire la apărarea onoarei, demnității și reputației profesionale, solicitînd astfel obligarea pîrtei să dezmente prin aceeași modalitate prin care a fost răspândită informația prin postarea pe pagina personală "Tatiana Vozian" a rețelei de socializare "Facebook", timp de un număr egal de zile cît a fost postată informația defăimătoare, a următorului text: "Prin prezenta, subsemnata Vozian Tatiana dezmint următoarele afirmații false și defăimătoare: dl Marian Lupu, Președinte al Curții de Conturi, a făcut avansuri sexuale în adresa mea, mi-a fost fabricat un dosar intern (procedură disciplinară) prin nerespectarea normelor de conduită a Curții de Conturi, din motivul refuzului avansurilor sexuale a lui Marian Lupu, Președinte al Curții de Conturi" și încasarea din contul Tatiane Vozian a sumei de 100000 lei, cu titlu de reparare a prejudiciului moral și compensarea cheltuielilor de judecată
2. În motivarea acțiunii, reclamantul a indicat că, la data de 11 aprilie 2023, pe pagina personală "Tatiana Vozian" a rețelei de socializare "Facebook", pârâta Tatiana

Vozain a postat un mesaj, cu următorul conținut: *”Ce se întâmplă cu femeile lidere la Curtea de Conturi care nu se supun condițiilor și nu acceptă avansurile sexuale ale lui Lupu? Eu unica femeie angajată la Curtea de Conturi care am candidat la funcția de membru al Curții, de când Lupu e președinte, refuzând avansurile lui, m-am pomenit în situația în care mi-a fost fabricat dosar intern privind nerespectarea normelor de conduită a Curții de Conturi. Subemanciparea mea ca femeie lider cu o reputație ireproșabilă din partea lui Marian Lupu este determinată de refuzul meu de a-i accepta condițiile pentru a fi recunoscută ca membră a echipei lui. De altfel, Lupu nu e deranjat de natura unor relații amoroase dintre unii colegi la Curtea de Conturi, ba mai mult le aranjează deplasări de serviciu peste hotarele țării și îi motivează financiar prin cumul de funcții. Descurajarea unor astfel de comportamente s-a finisat cu aplicarea mie a „muștrării aspre” și pătarea reputației mele profesionale, pentru a nu putea avansa în carieră, inclusiv în funcția de președinte la Curtea de Conturi. Acestea sunt metodele transpuse la Curtea de Conturi dintr-un regim oligarhic și dictatorial din care provine Marian Lupu, pentru a-și asigura funcția de președinte la Curtea de Conturi a Republicii Moldova”.*

3. La fel, se indică în cererea de chemare în judecată că, în conținutul mesajului se relatează printre altele, despre pretinsele *”avansuri sexuale”* din partea lui Marian Lupu (Președinte al Curții de Conturi) în adresa pârâtei, precum și despre pretinsa *“fabricare”* a unui dosar intern (procedură disciplinară) privind nerespectarea normelor de conduită ale Curții de Conturi, din motivul că Tatiana Vozian ar fi refuzat avansurile sexuale ale lui Marian Lupu.

4. Consideră reclamantul că, mesajul postat conține relatări false cu privire la fapte care lezează onoarea și demnitatea acestuia ca persoana, precum și reputația sa profesională în calitate de Președinte al Curții de Conturi a Republicii Moldova.

5. Relevă că, din conținutul mesajului postat, rezultă cu certitudine că Tatiana Vozian în mod public aduce învinuiri precum că:

1) Marian Lupu, Președinte al Curții de Conturi, a făcut în adresa pârâtei *“avansuri sexuale”*; și,

2) I-a fost *”fabricat”* dosar intern privind nerespectarea normelor de conduită ale Curții de Conturi, din motivul că pârâta ar fi refuzat avansurile sexuale ale lui Marian Lupu.

6. Astfel, invocă reclamantul că, Tatiana Vozian, în esență, a comunicat publicului, în lipsa oricărei probe, despre faptul că acesta în calitate de Președinte al Curții de Conturi, a comis mai multe abuzuri în adresa pârâtei, în calitate de angajată a Curții de Conturi, materializate prin *„avansuri sexuale”*, calificativ care sugerează ideea că reclamantul ar fi comis infracțiunea prevăzută la art.173 Cod penal (hărțuirea sexuală), precum și *„fabricarea dosarului intern pe motivul refuzului avansurilor sexuale ale acestuia”*, calificativ care sugerează ideea că, reclamantul ar fi comis infracțiunea prevăzută la art.327 Cod penal (abuzul de putere sau abuzul de serviciu).

7. În contextul expus, reclamantul Marian Lupu menționează că, relatarea privind pretensele “avansuri sexuale” în adresa Tatiane Vozian este una falsă, or, asemenea acțiuni nu au avut loc.

8. De asemenea, indică reclamantul că, este falsă și relatarea privind „fabricarea dosarului intern” pe motivul refuzului avansurilor sexuale, or, procedura disciplinară în care pârâta a fost vizată, a fost inițiată și desfășurată în modul prevăzut de lege, în care membrii Comisiei de disciplină în mod independent și unanim, au constatat abaterile disciplinare comise de Tatiana Vozian, fără a fi exercitate influențe din partea reclamantului asupra desfășurării și/sau rezultatului procedurii disciplinare.

9. Drept dovadă a circumstanțelor enunțate, servesc actele de finalizare a procedurii disciplinare, desfășurate de Comisia de disciplină din cadrul Curții de Conturi și anume - Raportul privind rezultatele anchetei de serviciu asupra faptelor dnei Vozian Tatiana, șefa a Direcției Generale Metodologie, Planificare și Raportare sesizate ca abateri disciplinare”; demersul privind propunerea Comisiei de disciplină referitor la aplicarea sancțiunii disciplinare și ordinul cu privire la aplicarea sancțiunii disciplinare.

10. Cu referire la caracterul defăimător al acestor expresii/învinuiri, menționează că, de regulă, defăimătoare sunt considerate acele informații care relatează despre încălcarea legilor și a normelor de conviețuire (normele morale) și astfel fac ca persoana să fie condamnată moral de opinia publică sau de unii indivizi în particular. În speță, Tatiana Vozian a relatat informații cu referire la pretense fapte comise de Marian Lupu, care se califică ca infracțiuni concrete, fapte care sunt nu doar condamnabile moral, dar și penal, prin urmare caracterul defăimător al expresiilor respective este unul evident.

11. Susține reclamantul Marian Lupu că, din conținutul relatărilor expuse este cert că, condițiile cumulative prevăzute de art.12 alin.(4) din Legea cu privire la libertatea de exprimare nu sunt întrunite, prin urmare, Tatiana Vozian a făcut declarații/acuzații absolut false și defăimătoare în adresa sa.

12. Totodată, indică că, afirmațiile/acuzațiile făcute public de Tatiana Vozian, sunt de asemenea de natură încât să pună în discuție însăși capacitatea și dreptul legal/moral al subsemnatului Marian Lupu, de a ocupa funcția de Președinte al Curții de Conturi a Republicii Moldova, funcție importantă în stat ocupată de reclamant, în care a fost desemnat având o reputație ireproșabilă și o experiență vastă în administrarea domeniului public.

13. Drept dovadă a circumstanțelor enunțate, servesc comentariile persoanelor care urmăresc pagina personală „Tatiana Vozian” a rețelei de socializare “Facebook”, printre care se regăsesc inclusiv deputați în Parlamentul Republicii Moldova.

14. Astfel, Iulia Dascălu - deputat în Parlamentul Republicii Moldova a comentat, se citează: *d-nul Lupu uita că Curtea de Conturi nu este afacerea lui, ci instituție a statului, unde toți angajații trebuie să se bucure de drepturi și libertăți, iar conducătorul este numit de Parlament cu votul deputaților și tot așa poate fi demis*

dacă încearcă să-și depășească atribuțiile de serviciu sau să recurgă la metode de hărțuire cu scopul de a intimida și denigra.

15. La fel, se indică că Angela Munteanu Pogoja, deputat în Parlamentul Republicii Moldova a comentat, se citează: „*condamn orice formă de hărțuire și violență față de femei și înțeleg tot mai mult cât de necesară este legislația anti hărțuire și cât de mult avem de muncă la capitolul stereotipuri și preconcepții în societatea noastră*”.

16. În continuare, relevă reclamantul că, la data de 18 aprilie 2023, în adresa pârâtei a fost expediată cererea prealabilă prin care a solicitat dezmințirea informațiilor defăimătoare, conținute în mesajul postat la 11 aprilie 2023 pe pagina personală „Tatiana Vozian” a rețelei de socializare “Facebook”, precum și repararea prejudiciului moral.

17. Cererea prealabilă a fost expediată atât prin scrisoare recomandată la adresa de domiciliu a pârâtei, cât și la adresele poștei electronice personale și de serviciu ale Tatianei Vozian.

18. La 18 aprilie 2023, pârâta a confirmat prin mesaj recepționarea cererii prealabile expediate la adresa poștei electronice de serviciu a Tatianei Vozian. Totodată, cererea prealabilă expediată prin scrisoare recomandată nu a fost recepționată de destinatar. Respectiv, pentru a se asigura că pârâta a recepționat și respectiv, a făcut cunoștință cu cererea prealabilă, la data de 26 aprilie 2023, reclamantul susține că a contractat serviciile executorului judecătoresc Mihailov Gheorghe, privind acordarea serviciilor de înmânarea actelor - cererii prealabile. Astfel, la data de 28 aprilie 2023, executorul judecătoresc a înmânat Tatianei Vozian cererea prealabilă privind apărarea onoarei, demnității și reputației profesionale.

19. A subliniat reclamantul în cererea de chemare în judecată că, acesta, este o persoană publică, atât în virtutea funcțiilor de demnitate publică deținute anterior (deputat, Președinte al Parlamentului Republicii Moldova și Președinte interimar al Republicii Moldova, etc.), cât și în virtutea funcției actuale de Președinte al Curții de Conturi, informațiile denigratoare răspândite de pârâtă, c reprezintă acuzații grave ce induc la ideea comiterii la locul de muncă a unor acțiuni de „hărțuire sexuală” - fapt care știrbește imaginea și statutul său în calitate de soț și tată a doi copii (aceste acuzații creând repercusiuni negative asupra vieții private și de familie a reclamantului), precum și acțiuni de “fabricare de dosar intern”, fapt care știrbește grav reputația sa profesională.

20. La fel, se menționează că, este relevant și gradul de răspândire a informației defăimătoare, inclusiv interesul public și rezonanța sporită față de subiectul informațiilor/acuzații lor răspândite de pârâtă.

21. Drept dovadă, s-a făcut referire la numeroasele articole jurnalistice publicate pe paginile web al diferitor instituții media din Republica Moldova, cu diferite titluri, care în conținutul său indică că, Marian Lupu, președintele Curții de Conturi, este acuzat de o angajată a instituției că i-ar fi făcut avansuri sexuale și că ar fi fost

pedepsită pentru că nu le-a acceptat. Potrivit acesteia, după ce l-ar fi refuzat, ar fi fost supusă unor măsuri represive la locul de muncă.

22. Prin urmare reclamantul subliniază că, informațiile false și defăimătoare conținute în mesajul postat pe pagina personală „Tatiana Vozian” a rețelei de socializare “Facebook”, au cauzat prejudicii considerabile imaginii și reputației sale, pe care le estimează cu suma de 100000 lei, ce urmează a fi încasată din contul Tatianeii Vozian în beneficiul acestuia, cu titlu de reparare a prejudiciului moral.

Soluția primei instanțe:

23. Prin hotărârea Judecătoriei Chișinău (sediul Centru) din 22 mai 2024, cererea de chemare în judecată depusă de Lupu Marian împotriva Tatianeii Vozian a fost admisă parțial.

24. Astfel, instanța de fond a dispus obligarea pârâtei Vozian Tatiana să dezmință informația defăimătoare, care lezează onoarea, demnitatea și reputația profesională a lui Lupu Marian, prin publicarea dezmințirii prin intermediul rețelei de socializare “Facebook” timp de 60 de zile calendaristice și anume „, prin prezenta, subsemnata Vozian Tatiana dezminț următoarele afirmații defăimătoare: dl Marian Lupu, Președinte al Curții de Conturi, a făcut avansuri sexuale în adresa mea, mi-a fost fabricat un dosar intern (procedură disciplinară) prin nerespectarea normelor de conduită a Curții de Conturi, din motivul refuzului avansurilor sexuale a lui Marian Lupu, Președinte al Curții de Conturi”.

25. La fel, instanța a dispus încasarea de la Vozian Tatiana, în beneficiul lui Lupu Marian, cu titlu de prejudiciu moral suma de 15000 lei, cheltuielile de judecată formate din taxa de stat proporțional părții admise din pretenții în sumă de 550 lei și cheltuielile pentru asistența juridică suma de 9890 lei. În rest, pretențiile reclamantului se resping ca neîntemeiate.

Pretențiile din cererea de apel:

26. La data de 22 mai 2024, Vozian Tatiana, prin intermediul avocatului Doina Ioana Străisteanu, a declarat apel împotriva hotărârii Judecătoriei Chișinău (sediul centru) din 22 mai 2024, iar la 14 august 2024 a depus apel motivat, solicitând casarea hotărârii primei instanțe și emiterea unei noi hotărâri de respingere integrală a acțiunii depuse.

27. În motivarea cererii de apel, apelanta Vozian Tatiana a indicat că, a formulat o serie de critici publice la adresa conducerii Curții de Conturi, în special vizând comportamentul președintelui Marian Lupu, pe care l-a acuzat de avansuri sexuale, condiționarea avansării profesionale, fabricarea de dosare interne și descurajarea participării femeilor în concursuri pentru funcții de conducere. Aceste afirmații au fost postate pe rețeaua de socializare Facebook, într-un context în care apelanta a refuzat să se conformeze cerințelor exprimate de superiorul ierarhic și a fost ulterior detașată, exclusă din concurs și supusă unei serii de acțiuni administrative considerate de aceasta drept represalii.

28. Apelanta, prin reprezentantul său, a contestat în mod temeinic caracterul acestei hotărâri și a susținut că instanța a aplicat greșit normele privind libertatea de exprimare și a admis acțiunea intimatului fără ca acesta să fi dovedit caracterul factual și defăimător al afirmațiilor în cauză.

29. Menționează apelanta că, textele publicate de către aceasta, constituie judecăți de valoare, exprimate cu bună-credință, în contextul unei experiențe personale directe și traumatizante, în care aceasta, în calitate de subalternă directă a lui Marian Lupu în cadrul autorității publice Curtea de Conturi, a fost supusă unor avansuri sexuale indecente și ulterior presiunilor instituționale, după refuzul lor.

30. Apelanta mai susține că, instanța de fond a prezumat în mod eronat caracterul defăimător al postării sale fără ca Marian Lupu să fi solicitat în mod expres constatarea defăimării și fără să fi adus vreo probă care să demonstreze că afirmațiile în cauză sunt neadevărate.

31. Se mai indică în cererea de apel, că postarea din 10 aprilie 2023, a fost o expunere subiectivă, reflectând propria percepție asupra comportamentului superiorului său, pe care l-a caracterizat ca fiind indecent, amoral și corupt, susținând totodată că i s-a fabricat un dosar disciplinar și că a fost marginalizată profesional după ce a refuzat să se retragă dintr-un concurs public și să accepte avansurile acestuia.

32. La fel, apelanta a precizat că, în cei 13 ani de activitate profesională nu a avut incidente de acest gen cu alți șefi bărbați, ceea ce conferă veridicitate experienței sale și caracterizează atitudinea lui Marian Lupu ca fiind abuzivă.

33. Mai mult, apelanta subliniază că, în cadrul Curții de Conturi nu exista niciun mecanism formal sau funcțional de raportare a hărțuirii sexuale, iar cultura organizațională tolera asemenea comportamente, fapt care a făcut imposibilă obținerea de sprijin instituțional.

34. Se mai indică în cererea de apel că, instanța de fond a solicitat apelantei să probeze cu dovezi directe existența avansurilor sexuale, omițând că astfel de comportamente, petrecute în spații private, nu pot fi documentate obiectiv și că, potrivit jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, sarcina probei trebuie adaptată naturii subiectului și circumstanțelor cazului.

35. Instanța de fond a calificat afirmațiile drept defăimătoare, considerându-le fapte false, fără a analiza contextul postării, caracterul subiectiv al exprimării sau jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului.

36. În opinia apelantei, aceste afirmații nu sunt imputări de fapte obiective, ci judecăți de valoare, adică evaluări subiective exprimate de o persoană pe baza propriei experiențe.

37. Se mai indică că, conform jurisprudenței constante a CEDO, pentru a face distincția între fapte și judecăți de valoare, este esențial să se țină cont de context, de existența unei baze factuale suficiente, de tonul exprimării și de statutul persoanei vizate.

38. Astfel, în cauzele *Lingens c. Austria* (1986) și *Oberschlick c. Austria* (1991), CEDO a subliniat că exprimările critice, chiar dure sau jignitoare, la adresa persoanelor publice implicate în viața politică ori administrativă sunt protejate de art. 10 din Convenție, iar nivelul de toleranță la critică este mai ridicat pentru acestea decât pentru persoanele private.

39. În speță, apelanta a invocat o bază factuală solidă pentru susținerea afirmațiilor sale: refuzul de a se retrage din concurs, refuzul avansurilor din partea președintelui, detașarea sa imediat după acest refuz, plângeri administrative și penale înregistrate, precum și deschiderea și redeschiderea unor dosare penale privind faptele descrise. Toate acestea sunt documentate în dosar și probează experiența personală relatată în postare.

40. Însă, instanța de fond a omis să analizeze în ce măsură aceste afirmații au fost făcute cu bună-credință, dacă au fost motivate de interesul public și dacă au fost exprimate într-un context relevant pentru dezbateră privind funcționarea unei instituții publice.

41. Susține apelanta că, această lipsă de analiză echivalează cu o nesocotire a standardelor impuse de CEDO, potrivit cărora orice ingerință în libertatea de exprimare trebuie să fie justificată, proporțională și necesară într-o societate democratică. În cauza *Stoll c. Elveția*, Curtea a reținut că exprimările critice chiar și violente pot fi protejate dacă se referă la chestiuni de interes public. De asemenea, în cauza *Bergens Tidende și alții c. Norvegiei*, s-a subliniat că instanțele naționale trebuie să ofere o examinare corespunzătoare a criteriilor pentru delimitarea dintre fapt și opinie, ceea ce în speță nu s-a întâmplat.

42. Mai mult, contextul în care apelanta a făcut declarațiile în urma unei experiențe personale de abuz de putere, umilință profesională și excludere din procesele decizionale arată că, exprimările sale se încadrează în protecția oferită de art.10 din Convenție. Or, faptul că, persoana vizată de critică este președintele unei instituții supreme de control, numit politic, implică un nivel ridicat de interes public și toleranță la critică, conform jurisprudenței CEDO.

43. În concluzie, se indică că, apelanta a acționat cu bună-credință, a relatat propria experiență în termeni de evaluare subiectivă și a urmărit un scop legitim - semnalarea unor abuzuri instituționale într-o instituție publică de rang înalt, iar omisiunea instanței de fond de a analiza contextul, baza factuală și natura afirmațiilor ca judecăți de valoare constituie o încălcare evidentă a dreptului la liberă exprimare garantat de art.10 CEDO.

44. Având în vedere cele expuse, pretinde apelanta că, se impune constatarea caracterului protejat al postării din 10.04.2023, cu consecința anulării hotărârii instanței de fond și respingerii pretențiilor formulate împotriva apelantei.

45. Totodată, apelanta arată că, instanța de fond a refuzat în mod nejustificat reluarea procesului civil, deși fusese informată despre pronunțarea unei hotărâri noi

din 16 mai 2024, care constata lipsa faptei contravenționale de calomnie în sarcina sa și concluziona că afirmațiile sale nu pot fi calificate ca defăimare.

46. Or, în opinia apelantei, această hotărâre era esențială pentru soluționarea justă a cauzei, iar ignorarea sa contravine dispozițiilor art.235 CPC.

47. Se mai menționează că, intimatul Marian Lupu nu a probat în niciun mod falsitatea sau caracterul defăimător al judecăților de valoare exprimate de Tatiana Vozian și că, în lipsa acestor elemente, acțiunea sa trebuia respinsă.

48. În final a relevat apelanta că, protejarea reputației unei persoane publice nu poate prevala în mod automat asupra dreptului unei victime de a-și exprima liber experiențele și că lipsa unei reacții judiciare adecvate descurajează femeile din instituțiile publice să denunțe comportamente abuzive.

Termenul de declarare a apelului:

49. În conformitate cu prevederile art.362 alin.(1) Cod de procedură civilă, termenul de declarare a apelului este de 30 de zile de la data pronunțării dispozitivului hotărârii, dacă legea nu prevede altfel.

50. În acest context, având în vedere că, dispozitivul hotărârii Judecătoriei Chișinău (sediul Centru) a fost pronunțat la 22 mai 2024, iar cererea de apel a fost depusă la 22 mai 2024, Colegiul civil constată că, apelul a fost declarat în termenul legal.

Argumentele părților în ședința instanței de apel:

51. În ședința de judecată, apelanta Vozian Tatiana și reprezentanta acesteia, avocatul Straisteanu Doina-Ioana au susținut integral cererea de apel depusă, solicitând a fi admisă pe motivele invocate, cu casarea hotărârii instanței de fond și emiterea unei noi hotărâri, prin care cererea de chemare în judecată depusă de Lupu Marian să fie respinsă ca fiind neîntemeiată.

52. Intimatul Lupu Marian, în cadrul ședinței instanței de apel nu s-a prezentat, deși a fost citat legal despre data, ora și locul examinării cauzei, motiv din care, în temeiul art.379 alin.(2) Cod de procedură civilă, Colegiul civil a dispus examinarea pricinii în absența acestuia.

53. Reprezentantul intimatului Lupu Marian, avocatul Ciuperca Vasili, în cadrul ședinței instanței de apel a solicitat respingerea cererii de apel, cu menținerea soluției primei instanțe, pe care o consideră legală și întemeiată, pe motivele invocate în referință.

Aprecierea instanței de apel:

54. Ascultând explicațiile participantului la proces, verificând legalitatea și temeinicia hotărârii atacate, prin prisma materialelor din dosar și în raport cu argumentele indicate în cererea de apel, Colegiul civil consideră că, apelul declarat este neîntemeiat și urmează a fi respins din următoarele considerente.

55. Potrivit art.385 alin.(1) lit.a) Cod de procedură civilă, instanța de apel, după ce judecă apelul, este în drept să respingă apelul și să mențină hotărârea primei instanțe.

56. De asemenea, potrivit art.373 alin. alin.(1), (2), (5) Cod de procedură civilă, instanța de apel verifică, în limitele cererii de apel, ale referințelor și obiecțiilor

înaintate, legalitatea și temeinicia hotărârii atacate în ceea ce privește constatarea circumstanțelor de fapt și aplicarea legii în primă instanță. În limitele apelului, instanța de apel verifică circumstanțele și raporturile juridice stabilite în hotărârea primei instanțe, precum și cele care nu au fost stabilite, dar care au importanță pentru soluționarea cauzei, apreciază probele din dosar și cele prezentate suplimentar în instanță de apel de către participanții la proces. Instanța de apel este obligată să se pronunțe asupra tuturor motivelor invocate în apel.

57. Articolul 130 alin.(1) Cod de procedură civilă statuează că, instanța judecătorească apreciază probele după intima ei convingere, bazată pe cercetarea multor aspectual, completă, nepărtinitoare și nemijlocită a tuturor probelor din dosar în ansamblul și interconexiunea lor, călăuzindu-se de lege.

58. În temeiul art.240 alin.(1) Cod de procedură civilă, la deliberarea hotărârii, instanța judecătorească apreciază probele, determină circumstanțele care au importanță pentru soluționarea pricinilor, care au fost sau nu stabilite, caracterul raportului juridic dintre părți, legea aplicabilă soluționării pricinii și admisibilitatea acțiunii.

59. În conformitate cu prevederile art.373 alin.(1), (2), (5) Cod de procedură civilă, instanța de apel verifică, în limitele cererii de apel, ale referințelor și obiecțiilor înaintate, legalitatea și temeinicia hotărârii atacate în ceea ce privește constatarea circumstanțelor de fapt și aplicarea legii în primă instanță.

60. În limitele apelului, instanța de apel verifică circumstanțele și raporturile juridice stabilite în hotărârea primei instanțe, precum și cele care nu au fost stabilite, dar care au importanță pentru soluționarea pricinii, apreciază probele din dosar și cele prezentate suplimentar în instanță de apel de către participanții la proces. Instanța de apel este obligată să se pronunțe asupra tuturor motivelor invocate în apel.

61. Astfel, prevederile legale enunțate în mod expres obligă instanța de apel să verifice circumstanțele și raporturile juridice stabilite în hotărârea primei instanțe, precum și cele care nu au fost stabilite și este obligată să verifice legalitatea hotărârii în întregul ei și să se pronunțe asupra tuturor motivelor invocate în apel.

62. Din conținutul celor relatate Colegiul reține că, sarcina instanței de apel derivă reieșind din dispozițiile art.373 alin.(1), (2), (5) Cod de procedură civilă, în condițiile în care instanța de fond a soluționat fondul cauzei, cu expunerea argumentelor în vederea admiterii sau respingerii acțiunii în raport cu concluziile reținute de către aceasta.

63. Potrivit art.6 CEDO, instanței judecătorești i-i este atribuită obligația de a efectua o examinare efectivă a motivelor, argumentelor și probelor părților, cu excepția cazului în care se apreciază relevanța acestora și fără a fi înțeleasă ca implicând un răspuns detaliat pentru fiecare argument (Van de Hurk vs Țările de Jos). Din interpretarea art. 6 al CEDO, se reține că, pronunțarea de către instanțele judecătorești a unor hotărâri motivate constituie una dintre garanțiile dreptului fundamental la un proces echitabil și acesta presupune obligațiunea instanței

judecătorești de a se expune în hotărârile contestate asupra tuturor cerințelor acțiunii, precum și argumentelor invocate de către părți întru, respectiv, admiterea sau respingerea acestora.

64. Astfel, Colegiul civil reiterează că, instanța de apel, potrivit regulilor unui proces echitabil, reținându-se rolul determinant al concluziilor sale, are obligația să examineze efectiv problemele esențiale care îi sunt supuse aprecierii și să nu se limiteze la însușirea motivelor instanței inferioare (Hirro Balani c. Spaniei, nr.18064/91 din 09.12.1994§27; Georgiadis c. Greciei nr.21522/93 din 29.05.1997§43).

65. Conform art.5 alin.(1) Cod de procedură civilă, orice persoană interesată este în drept să se adreseze în instanță judecătorească, în modul stabilit de lege, pentru a-și apăra drepturile încălcate sau contestate, libertățile și interesele legitime, pe când potrivit prevederilor art.166 alin.(1) Cod de Procedură Civilă, oricine pretinde un drept împotriva unei alte persoane ori are un interes pentru constatarea existenței sau inexistenței unui drept trebuie să depună în instanța competentă o cerere de chemare în judecată.

66. Potrivit art.6 Cod de procedură civilă, instanța judecătorească exercită apărarea drepturilor, libertăților și intereselor legitime prin somare la executarea unor obligații, prin declararea existenței sau inexistenței unui raport juridic, prin constatarea unui fapt care are valoare juridică, prin alte modalități, prevăzute de lege.

67. Conform art.118 alin.(1), (3) Cod de procedură civilă, fiecare parte trebuie să dovedească circumstanțele pe care le invocă drept temei al pretențiilor și obiecțiilor sale dacă legea nu dispune altfel. Circumstanțele care au importanță pentru soluționarea justă a pricinii sânt determinate definitiv de instanța judecătorească pornind de la pretențiile și obiecțiile părților și ale altor participanți la proces, precum și de la normele de drept material și procedural ce urmează a fi aplicate.

68. În conformitate cu prevederile art.121 Cod de procedură civilă, instanța judecătorească reține spre examinare și cercetare numai probele pertinente care confirmă, combat ori pun la îndoială concluziile referitoare la existența sau inexistența de circumstanțe, importante pentru soluționarea justă a cazului, iar potrivit art.122 Codul de procedură civilă, circumstanțele care, conform legii, trebuie confirmate prin anumite mijloace de probațiune nu pot fi dovedite cu nici un fel de alte mijloace probante. Admisibilitatea probelor se determină în conformitate cu legea în vigoare la momentul eliberării lor.

69. Instanța judecătorească, conform art.130 Cod de procedură civilă, apreciază probele după intima ei convingere, bazată pe cercetarea multiaspectuală, completă, nepărtinitoare și nemijlocită a tuturor probelor din dosar în ansamblul și interconexiunea lor, călăuzindu-se de lege.

70. În conformitate cu art.239 Cod de procedură civilă, hotărârea judecătorească trebuie să fie legală și întemeiată.

71. Aplicabil speței, ținând cont de pretențiile intimatului și de circumstanțele reținute în cadrul ședințelor de judecată, Colegiul civil constată că, raportului juridic litigios îi sunt aplicabile prevederile art.32 alin.(1) și (2) din Constituția Republicii Moldova, potrivit cărora fiecărui cetățean îi este garantată libertatea gândirii, a opiniei, precum și libertatea exprimării în public prin cuvânt, imagine sau prin orice alt mijloc posibil. Totodată, Curtea subliniază că, această libertate constituțională nu este absolută, ci trebuie exercitată în limitele stabilite de lege, fără a prejudicia onoarea, demnitatea ori dreptul altor persoane la imagine și viziune proprie.
72. Așadar, instanța de apel a stabilit că, începând cu anul 2010, Tatiana Vozian a activat în cadrul Curții de Conturi a Republicii Moldova, fiind avansată în funcția de șefă a Direcției Generale Metodologie, Planificare și Raportare.
73. La fel, Colegiul reține că, în perioada 2019-2023, în cadrul relațiilor de muncă, Vozian Tatiana a semnalat comportamente abuzive din partea intimatului Marian Lupu, Președintele Curții de Conturi, inclusiv avansuri sexuale inadecvate și presiuni profesionale nejustificate.
74. În acest context, Comisia de disciplină a instituției, sub conducerea lui Chetraru Viorel, a inițiat o anchetă de serviciu privind presupuse abateri disciplinare ale apelantei, încheiate cu propunerea de sancționare a acesteia.
75. În consecință, la data de 10 aprilie 2023, prin ordinul nr.79-p, apelantei Vozian Tatiana i-a fost aplicată sancțiunea disciplinară sub formă de mustrare aspră.
76. La fel, Colegiul constată că, la data de 10 aprilie 2023, apelanta Tatiana Vozian a publicat pe rețeaua de socializare „Facebook” un mesaj cu următorul conținut: „Ce se întâmplă cu femeile lidere de la Curtea de Conturi care nu se supun condițiilor și nu acceptă avansurile sexuale ale lui Lupu? Eu, unica femeie angajată la Curtea de Conturi care am candidat la funcția de membru al Curții, de când Lupu e președinte, refuzând avansurile lui, m-am pomenit în situația în care mi-a fost fabricat dosar intern privind nerespectarea normelor de conduită a Curții de Conturi. Subemanciparea mea ca femeie lider cu o reputație ireproșabilă din partea lui Marian Lupu este determinată de refuzul meu de a-i accepta condițiile pentru a fi recunoscută ca membră a echipei lui. De altfel, Lupu nu este deranjat de natura unor relații amoroase dintre unii colegi la Curtea de Conturi, ba mai mult, le aranjează deplasări de serviciu peste hotarele țării și îi motivează financiar prin cumul de funcții. Descurajarea unor astfel de comportamente s-a finisat cu aplicarea mie a „muștrării aspre” și pătarea reputației mele profesionale, pentru a nu putea avansa în carieră, inclusiv în funcția de președinte al Curții de Conturi. Acestea sunt metodele transpuse la Curtea de Conturi dintr-un regim oligarhic și dictatorial din care provine Marian Lupu, pentru a-și asigura funcția de președinte al Curții de Conturi a Republicii Moldova” (f.d.10).
77. Instanța de apel a stabilit că, la comentariile publicate în mediul online pe marginea postării sus indicate, reiese că, anumite persoane publice și-au exprimat opiniile critice față de presupuse acte de hărțuire și abuz de putere comise într-o instituție de stat.

78. În aceeași ordine de idei, Colegiul a stabilit că, mai multe instituții media din Republica Moldova au relatat despre un scandal de natură sexuală izbucnit în cadrul instituției Curții de Conturi, în centrul căruia se află președintele instituției, Marian Lupu, acuzat de o angajată, Tatiana Vozian, că i-ar fi făcut avansuri sexuale repetate.

79. Așadar, potrivit articolelor publicate de TVR Moldova (semnat de jurnalista Svetlana Cârțîn, la 11 aprilie 2023) și de Ziarul Național, Tatiana Vozian, șefa Direcției Generale Metodologie, Planificare și Raportare, a declarat că a fost supusă constant unor replici și gesturi cu tentă sexuală din partea lui Lupu Marian, pe care le-a respins în mod constant, iar drept consecință a fost sancționată disciplinar printr-o „mustrare aspră”. Ea afirmă că toate acestea s-au întâmplat după ce și-a înaintat candidatura la funcția de membru al Curții de Conturi și a refuzat avansurile, considerând sancțiunea ca o formă de răzbunare și intimidare instituțională.

80. La fel, se reține că, în urma postării publice a Tatiane Vozian pe rețelele sociale, Curtea de Conturi a emis un comunicat de presă în care respinge toate acuzațiile, calificându-le drept „calomnii și insinuări” ce aduc atingere imaginii instituției și a colectivului, fiind menționat că, sancțiunea aplicată ar fi fost rezultatul unei decizii disciplinare bazate pe nerespectarea normelor interne și a conduitei profesionale, în urma unor sesizări formulate de subalterni ai Tatiane Vozian. Instituția mai susține că angajata a adoptat un comportament agresiv, a intimidat angajați și a refuzat să colaboreze cu subordonații, fapt care ar fi dus la aplicarea sancțiunii.

81. Totodată, în mod similar, în spațiul public au apărut numeroase reacții și comentarii, atât din partea cetățenilor, cât și a unor persoane publice. Unele dintre acestea susțin poziția Tatiane Vozian și solicită tragerea la răspundere a celor vinovați, condamnând orice formă de hărțuire și discriminare instituțională, în timp ce altele ironizează sau minimizează gravitatea faptelor expuse. Procuratura Generală a anunțat că va examina informațiile apărute în spațiul public și va decide dacă sunt temeiuri pentru autosesizare și inițierea investigațiilor. În paralel, Marian Lupu a refuzat să comenteze inițial situația, menționând că va reveni cu o declarație oficială.

82. Așadar, Colegiul, a constatat cert, că cazul a generat o repercusiune semnificativă în presă și în rândul opiniei publice, fiind marcat de acuzații de hărțuire sexuală, posibile abuzuri de funcție (f.d.55-64).

83. În continuare, se reține că, la 18 aprilie 2023, intimatul a adresat o cerere prealabilă către Văzian Tatiana cu solicitarea de a fi dezmințită informația publicată de dna Vozian Tatiana cât și achitarea prejudiciului moral, fiind expediată prin intermediul poștei terestre cât și prin intermediul poștei electronice (f.d.45-49).

84. Cererea prealabilă a fost înmănată prin intermediul executorului judecătoresc Mihailov Gheorghe, potrivit procesului-verbal de înmânare a actelor la data de 28 aprilie 2023 (f.d.54).

85. Potrivit procesului-verbal privind consemnarea celor constatate din 15 septembrie 2023, la 19.04.2023, a fost depusă plângerea intimatului Marian Lupu cu

privire la tragerea la răspundere a Tatiana Vozian, care la data de 11 aprilie 2023 a denunțat public pe rețele de socializare "Facebook", unde a postat un mesaj în conținutul căruia se relatează despre pretensele avansuri sexuale din partea lui Marian Lupu (f.d.95).

86. La data de 09 octombrie 2023, avocatul Străisteanu Doina Ioana s-a adresat cu cerere în adresa Inspectoratului de Poliție Centru solicitând informație referitor la autosesizarea organelor de poliție privind procesul penal privind acțiunile cet. Marian Lupu în privința clienței sale Vozian Tatiana (f.d.96).

87. Prin scrisoarea nr.34/20/1-13054 emisă de autoritatea contactată, s-a explicat că, potrivit prevederilor art.262 alin.(1) și art.273 CPP, procesul penal poate fi inițiat nu doar prin plângere, denunț sau autodenunț, ci și prin constatarea directă a organelor de urmărire penală a unei suspiciuni rezonabile privind săvârșirea unei infracțiuni. Totodată, alin.(2) al art.273 CPP, stabilește că, urmărirea penală nu poate începe fără o plângere prealabilă doar în cazurile în care legea o impune expres, ceea ce nu este cazul pentru fapta prevăzută de art.173 Cod penal.

88. Se confirmă astfel că, procesul penal a fost înregistrat și repartizat unui ofițer superior de urmărire penală, Dumitru Cepoi, care a fost împuternicit să examineze legalitatea faptelor și să decidă asupra necesității pornirii urmăririi penale. În plus, autoritățile rețin că procesul-verbal de constatare este asimilat unui denunț conform art.262 CPP și constituie mijloc de probă. În paralel, se reiterează faptul că, potrivit art.58 alin.(1) CPP, este considerată victimă orice persoană fizică sau juridică față de care, prin infracțiune, i-au fost cauzate daune morale, fizice sau materiale, iar în contextul de față, Tatiana Vozian a fost citată procesual ca victimă și parte vătămată, având dreptul să fie informată asupra stadiului anchetei (f.d.97-99).

89. În cadrul ședinței de judecată a primei instanțe au fost cercetate fișele de evaluare a dnei Vozian Tatiana pentru perioada anilor 2019, 2020, 2022 (f.d.100-114).

90. Din analiza fișelor de evaluare a funcționarului public cu funcție de conducere Tatiana Vozian pentru anii 2019 și 2022 rezultă că, activitatea acesteia a fost apreciată constant la un nivel înalt de performanță, în baza unor criterii obiective, măsurabile și documentate. Pentru anul 2020, nivelul de îndeplinire a obiectivelor individuale de activitate a fost de 100%, cu un punctaj final mediu de 4,0 - calificativul „Foarte bine”, fiind menționate competențe profesionale relevante, inițiativă, responsabilitate și eficiență. Evaluatorii au remarcat implicarea activă în procesul de elaborare și coordonare a documentelor strategice și metodologice ale instituției

91. Pentru anul 2022, performanțele profesionale ale dnei Vozian au fost, de asemenea, apreciate pozitiv, cu un scor mediu de 3,83 și calificativul final „Foarte bine”. Au fost recunoscute contribuțiile sale în elaborarea documentației de audit, a ghidurilor de calitate și coordonarea activităților de echipă. Deși se recomandă unele îmbunătățiri în domeniul comunicării, evaluatorii au subliniat nivelul ridicat de profesionalism, spiritul de inițiativă și capacitatea de coordonare managerială.

92. Se reține că, fișele sunt semnate și acceptate inclusiv de președintele Marian Lupu, ceea ce confirmă că, în perioada evaluată, nu au fost semnalate disfuncționalități profesionale sau comportamentale imputabile apelantei Tatiana Vozian, ci dimpotrivă, activitatea sa a fost considerată corespunzătoare funcției și atribuțiilor exercitate.

93. În orine consecventă, instanța de apel a stabilit că, potrivit dispoziției membrului Curții de Conturi Munteanu Andrei a fost creată echipa de audit avînd ca scop evaluarea conformității cheltuielilor și a investițiilor capitale la întreprinderile de gaze naturale în perioada anilor 2017-2021, în care se regăsește dna Tatiana Vozian (f.d.115).

94. La fel, la data de 07 februarie 2022, a fost emis ordinul nr.05 cu privire la asigurarea realizării auditului public extern în domeniul gazelor naturale de către Președintele Curții de Conturi Marian Lupu (f.d.116-117).

95. Colegiul civil, a constatat că, apelantei Vozian Tatiana i-au fost decernate mai multe diplome pentru merite deosebite, conform înscrisurilor de la filele (118-120).

96. Un alt moment stabilit de către instanța de judecată este faptul că, la 21 decembrie 2021 a fost depusă contestația din partea dnei Vozian Tatiana referitor la concursul public pentru selectarea candidatului la funcția de membru al Curții de Conturi a Republicii Moldova, etapa finală - interviul, organizat și desfășurat în data de 17.12.2021 ora 13:00 (f.d.121).

97. Totodată avocatul Străisteanu Doina Iona s-a adresat cu cereri în adresa Ministerului Muncii și Protecției Sociale, cît și Curții de Conturi cu solicitarea informației referitor la implementarea politicii naționale de asigurare a egalității de șanse între femei și bărbați în cadrul instituțiilor (f.d.122-130).

98. La fel, a fost administrat procesul-verbal cu privire la contravenție din 20.10.2023, potrivit căruia a fost sancționată contravențional Vozian Tatiana pentru faptul că, la data 11 aprilie 2023, Vozian Tatiana pe pagina personală a rețelei de socializare "Facebook" a postat un mesaj pe care îl învinuiește pe Președintele Curții de Conturi de "avansuri sexuale la locul de muncă", astfel defăimînd onoarea și demnitatea lui Marian Lupu, în baza art.70 alin.(2) Cod contravențional.

99. Potrivit Hotărîrii Judecătorei Chișinău (sediul Buiucani) din 16 mai 2024 a fost admisă contestația depusă de avocatul Doina-Ioana Străisteanu în interesele Tatiane Vozian, a fost anulată decizia de sancționare inclusă în procesul-verbal cu privire la contravenție seria MAI06108192 din 20.10.2023 întocmit în temeiul art.70 alin.(2) Cod contravențional, pe numele Tatiane Vozian prin care a fost sancționată cu amendă în mărime de 70 u.c. ce constituie 3500 lei și a fost încetat procesul contravențional intentat în privința lui Tatiana Vozian învinuită de comiterea contravenției prevăzute de art.70 alin.(2) Cod contravențional, pe motiv că, nu există faptul contravenției, hotărîrea judecătorească fiind cu drept de recurs la Curtea de Apel Chișinău în termen de 15 zile (f.d.145, 215-221).

100. La fel, prin ordonanța procurorului în Procuratura municipiului Chișinău, Conoval Doina din 06 noiembrie 2023, a fost refuzat începerea urmăririi penale și clasat procesul penal (f.d.146-147).

101. În continuare, Colegiul a stabilit că, conform ordonanței din 02 mai 2024, emisă de Procuror, adjunct al procurorului-șef la Procuraturii mun.Chișinău, șef-adjunct al Oficiului Centru, a fost dispusă anularea ordonanței procurorului din procuratura mun.Chișinău, oficiul Centru din 06.11.2023 privind refuzul în începerea urmăririi penale și clasarea procesului penal nr.20230101707 din 15.09.2023 cu reluarea investigațiilor.

102. Potrivit răspunsului Avocatului Poporului Ceslav Panico adresat Președintelui Curții de Conturi din 10 iulie 2023, Avocatul poporului l-a informat că a finisat examinarea cererilor depuse de dna Vozian Tatiana privind acordarea protecției în calitate de avertizor de integritate. Astfel pe cazul dat a fost emisă decizie de încetare a examinării cererilor depuse, deoarece în procesul de examinare multiaspectuală a circumstanțelor expuse, raportate la materialele acumulate, Avocatul poporului a fost în imposibilitate de a acorda protecție în calitate de avertizor de integritate, în sensul mecanismului avertizorilor de integritate. (f.d.159).

103. Relevant speței date, a fost administrat conținutul CV-ul dnei Vozian Tatiane și caracteristicile eliberate dnei Vozian Tatiane din partea mai multor demnitari din Parlamentul Republicii Moldova și angajați ai Curții de Conturi, care caracterizează pozitiv apelanta (f.d.165-170).

104. Conform raportul de evaluare psihologică din 15.04.2024, întocmit de către Șobea Cristina, se indică că, Tatiana Vozian, se află într-o stare de afectare emoțională severă, caracterizată prin anxietate, teamă, vinovăție și scăderea încrederii în sine, ca urmare a unor relații ostile și abuzive în mediul profesional. A fost identificată necesitatea stringentă a unui suport psihologic specializat, într-un mediu securizant și previzibil, alături de persoane de încredere, care să contribuie la reconstrucția echilibrului emoțional și personal (f.d.190-193).

105. La fel, în raportul respectiv se menținează că, simptomele și semnele psihologice prezentate sunt compatibile cu efectele negative ale hărțuirii psihologice și sexuale la locul de muncă, așa cum au fost acestea relatate pentru perioada 2019-2023.

106. Cu titlul de principiu Curtea Europeană a Drepturilor Omului a statuat că, libertatea de exprimare constituie unul din fundamentele esențiale ale unei societăți democratice, iar protecția care trebuie acordată presei este de o importanță deosebită.

107. Totuși, articolul 10 al Convenției nu garantează o libertate de exprimare totalmente nelimitată, chiar și în ceea ce privește relatarea de către presă a chestiunilor de interes public deosebit. Acolo unde, așa cum este în această cauză, este vorba despre atacarea reputației persoanelor și, astfel, de subminarea drepturilor lor garantate de articolul 8 al Convenției, trebuie de atras atenția la echilibrul just care trebuie asigurat între interesele opuse în cauză. Astfel, instanța urmează să aprecieze

cele relatate de pârât, prin prisma limitărilor expuse în art.10 din CEDO, Legea nr.64 în coroborare cu prevederile art.8 din CEDO, fiind în prezența unei concurențe dintre 2 drepturi.

108. La fel, Curtea a constatat că, dreptul la protejarea reputației este un drept care este protejat de art. 8 din Convenție, fiind un element care ține de viața privată. Totuși, pentru ca art.8 să fie luat în considerare, atacul asupra reputației unei persoane trebuie să atingă un anumit nivel de gravitate și să fie realizat într-o manieră care să prejudicieze beneficiul personal al dreptului la respectarea vieții private. Atunci când examinează necesitatea unei ingerințe într-o societate democratică în vederea ”protejării reputației sau a drepturilor altora”, Curții i se poate solicita să verifice dacă autoritățile interne au păstrat un echilibru just între protejarea a două valori garantate de Convenție și care pot fi în conflict în anumite cauze: și anume, pe de o parte, libertatea de exprimare, astfel cum este protejată de art.10, și, pe de altă parte, dreptul la respectarea vieții private, astfel cum este garantat de dispozițiile art.8. În speță, este necesar de a evidenția că, pe de o parte este invocat dreptul la libertatea de exprimare, consfințit în art.10 din Convenție, iar pe de altă parte reputația persoanei publice consfințită în art.8 din Convenție.

109. În conformitate cu art.11 alin.(1) și (2) al Legii nr.64 din 23.04.2010 cu privire la libertatea de exprimare, persoanele publice și persoanele fizice care exercită funcții publice au dreptul la respectul vieții private și de familie; informațiile despre viața privată și de familie a persoanelor publice și a persoanelor fizice care exercită funcții publice pot fi dezvăluite dacă aceste informații prezintă interes public.

110. Răspîndirea informațiilor respective nu trebuie să ducă la prejudicii nejustificate terților. Protecția reputației este scopul legitim invocat în această cauză care intră sub incidența art.8 al Convenției ori aplicabilitatea acestui articol este datorată existenței atacului la adresa reputației reclamantului, prin aducerea la cunoștința publicului a unor informații referitoare la persoana reclamantului.

111. Totodată, instanța urmează să aprecieze cele declarate ca: fapt - eveniment, proces sau fenomen care a avut sau are loc în condiții concrete de loc și timp și a cărui veridicitate poate fi dovedită; judecată de valoare - opinie, comentariu, teorie sau idee care reflectă atitudinea față de un fapt, a cărei veridicitate este imposibil de dovedit sau judecată de valoare fără substrat factologic suficient - judecată de valoare care se bazează pe fapte care nu au avut loc sau pe fapte care au avut loc, dar a căror expunere este denaturată pînă la falsitate.

112. Așadar un aspect pe care instanța îl consideră relevant pentru aprecierea prezentei cauze este deosebirea dintre fapte și judecățile de valoare. Din momentul în care existența faptelor poate fi demonstrată, veridicitatea judecăților de valoare nu este susceptibilă de a fi dovedită. Cerința de a demonstra veridicitatea unei judecăți de valoare este imposibil de a o îndeplini și încalcă libertatea opiniei, care constituie o parte importantă a drepturilor garantate de art.10 CEDO .

113. În conținutul postării efectuate de Tatiana Vozian pe pagina de "Facebook" la data de 10 aprilie 2023, se conține următorul text: "Ce se întâmplă cu femeile lidere de la Curtea de Conturi care nu se supun condițiilor și nu acceptă avansurile sexuale ale lui Lupu? Eu, unica femeie angajată la Curtea de Conturi care am candidat la funcția de membru al Curții, decînd Lupu e președinte, refuzînd avansurile lui, m-am pomenit în situația în care mi-a fost fabricat dosar intern privind nerespectarea normelor de conduită a Curții de Conturi...".

114. Se reține că, acest text a fost postat pe rețeaua de socializare "Facebook" la data de 10 aprilie 2023. La momentul postării, intimatul era o persoană publică din Republica Moldova, care beneficiază de protecția reputației, potrivit art.8 din Convenția Europeană.

115. Prin urmare, cele enunțate de apelantă la 10 aprilie 2023 pe pagina rețelei de socializare "Facebook" se referă atât la fapte, cât și la judecăți de valoare, doar că intimatul le consideră ca false și defăimătoare.

116. În acest sens, instanța de judecată constată că, cele indicate la data de 10 aprilie 2023 pe pagina rețelei de socializare "Facebook" și anume: Ce se întâmplă cu femeile lidere de la Curtea de Conturi care nu se supun condițiilor și nu acceptă avansurile sexuale ale lui Lupu? Eu, unica femeie angajată la Curtea de Conturi care am candidat la funcția de membru al Curții, decînd Lupu e președinte, refuzînd avansurile lui, m-am pomenit în situația în care mi-a fost fabricat dosar intern privind nerespectarea normelor de conduită a Curții de Conturi, pot fi probate prin mijloace de probă.

117. Relevant este că, din conținutul postării rezultă că, Marian Lupu în calitate de Președinte al Curții de Conturi i-a făcut avansuri sexuale dnei Vozian Tatiana, care era angajată a Curții de Conturi, iar din motiv că l-a refuzat pe Marian Lupu i-a fost fabricat dosar intern privind nerespectarea normelor de conduită a Curții de Conturi.

118. Prin urmare, caracterul defăimător al informațiilor postate nu se prezumă. Acest fapt trebuie dovedit de reclamant conform art.24 alin.(1) lit.b) din Legea nr.64 din 23.04.2010 cu privire la libertatea de exprimare, or, afirmația cu privire la "avansurile sexuale" ale lui Marian Lupu în raport cu Tatiana Vozian constituie o învinuire gravă care urmează a fi investigată de către organele de urmărire penală (f.d.10).

119. În conținutul postării efectuate de dna Tatiana Vozian pe pagina sa de pe rețeaua de socializare "Facebook", constituie acuzații de hărțuire sexuală, ținînd cont de faptul că apelanta indică: " ... nu acceptă avansurile sexuale ale lui Lupu...". Se prezumă că, Marian Lupu în calitatea sa de Președinte al Curții de Conturi a admis avansuri sexuale în adresa Tatiane Vozian, care era angajată a Curții de Conturi, iar din motiv că pîrîta l-a refuzat, Marian Lupu i-a fabricat un dosar intern privind nerespectarea normelor de conduită a Curții de Conturi.

120. Acuzațiile privind "avansurile sexuale" adresate intimatului sunt probate de către pîrîta doar prin declarația scrisă pe pagina sa de "Facebook" la data de 10 aprilie 2023.

121. Analizând circumstanțele speței sub aspectul conduitei apelantei Tatiana Vozian în raport cu obligațiile ce îi reveneau în calitate de persoană care invocă preținse fapte de hărțuire sexuală din partea superiorului ierarhic, instanța de apel constată că, pasivitatea manifestată de aceasta în etapa incipientă a conflictului, precum și lipsa de cooperare procedurală cu organele de urmărire penală, slăbesc în mod semnificativ veridicitatea și credibilitatea afirmațiilor formulate în spațiul public.

122. Astfel, chiar dacă ordonanța procurorului din 06 noiembrie 2023, prin care s-a refuzat inițierea urmăririi penale, a fost ulterior anulată de procurorul ierarhic superior, fiind dispusă reluarea investigațiilor, această decizie nu exonerează apelanta de responsabilitatea de a acționa prompt, consecvent și responsabil în apărarea drepturilor sale.

123. A invoca într-un cadru public fapte de natură penală cu un grad sporit de gravitate, precum hărțuirea sexuală (art.173 Cod penal), fără a sesiza în mod activ și imediat autoritățile competente și fără a colabora ulterior cu acestea în mod deplin, indică un comportament inconsistent, care este interpretat de instanță ca o conduită lipsită de diligența minimă rezonabilă pe care o persoană vătămată ar trebui să o manifeste într-o astfel de situație.

124. Mai mult, apelanta a fost legal citată pentru a se prezenta la audieri în calitate de victimă, dar nu s-a prezentat, fără a invoca motive obiective și justificate. Această lipsă de reacție în faza incipientă a procedurii penale, urmată de o implicare activă abia după formularea cererii de chemare în judecată de către intimatul Marian Lupu, ridică semne de întrebare cu privire la autenticitatea și proporționalitatea acuzațiilor inițiale.

125. În același timp, gravitatea imputării, respectiv „avansuri sexuale” făcute de un președinte al unei instituții publice, presupunea o atitudine promptă din partea victimei, în sensul solicitării intervenției organelor abilitate și al asigurării unei traiectorii legale de investigare a faptelor reclamate. Neadoptarea acestei conduite în mod firesc, în timpul apropiat presupusului incident, creează o disonanță între pretinsa victimizare gravă și reacția procesuală tardivă, cu caracter parțial defensiv și reacționar.

126. Prin urmare, instanța de apel concluzionează că, lipsa de promptitudine în formularea unei plângeri penale, neprezentarea la audierile procesuale în calitate de victimă și lipsa unei justificări rezonabile pentru această inacțiune constituie factori ce compromit convingerea instanței asupra veridicității celor afirmate de apelantă.

127. În contextul unui raport ierarhic profesional, asemenea afirmații de gravitate penală trebuie susținute nu doar prin exprimarea subiectivă în mediul online, ci și prin acțiuni procedurale concrete, inițiate cu diligență și susținute în mod corespunzător, ceea ce în speță nu a fost realizat.

128. Astfel, Colegiul, consideră că, apelanta nu a reușit să susțină în mod credibil și juridic întemeiat acuzațiile aduse intimatului, iar comportamentul său procesual relevă o inconsecvență care întărește soluția primei instanțe privind caracterul defăimător al

postării din 10 aprilie 2023 și inexistența unei baze factologice suficiente pentru afirmațiile sale.

129. Instanța de apel, acționând în limitele competenței sale și în spiritul jurisprudenței constante a Curții Europene a Drepturilor Omului (CEDO), a examinat cu atenție susținerile apelantei Tatiana Vozian și le respinge ca fiind neîntemeiate, raportat la probatoriul cauzei și standardele aplicabile în materia libertății de exprimare și protecției reputației.

130. Deși apelanta susține că, afirmațiile sale din postarea publicată la 10.04.2023 reprezintă judecăți de valoare exprimate cu bună-credință, instanța reține că o analiză obiectivă a conținutului postării relevă nu doar simple opinii, ci imputări directe de fapt, de natură penală, la adresa intimatului Marian Lupu, care, fiind ușor identificabilă, este prezentată ca autor al unor pretinse „avansuri sexuale” și ca inițiator al unei „fabricări” a unei anchete disciplinare în scop de represalii.

131. Astfel, expresia: „refuzând avansurile lui, m-am pomenit în situația în care mi-a fost fabricat dosar intern privind nerespectarea normelor de conduită” nu exprimă doar o percepție subiectivă, ci o afirmație de fapt cu caracter acuzator și faptic precis (respectiv că Lupu Marian, ar fi recurs la abuz de funcție în formă represivă ca urmare a unui refuz de natură sexuală), care impune, potrivit jurisprudenței, o bază factologică suficientă și verificabilă, care lipsește în speță

132. Colegiul notează că, apelanta nu a prezentat probe directe privind existența unor acțiuni cu caracter sexual comise de Marian Lupu și nici nu a sesizat în mod prompt organele competente imediat după presupusa faptă, adoptând o atitudine activă doar post-factum, odată cu demararea acțiunii împotriva sa.

133. Ordonanța de clasare a procesului penal din 06.11.2023, confirmată de lipsa cooperării apelantei, și absența unui raport oficial sau a unei investigații efective care să susțină veridicitatea celor imputate subminează afirmațiile sale.

134. Mai mult, reluarea investigației penale la 02.05.2024 nu echivalează cu o constatare a faptului că acuzațiile sunt întemeiate; este o măsură procedurală, iar până la un eventual rechizitoriu sau trimitere în judecată, prezumția de nevinovăție prevăzută de art.21 Constituție și art.6 CEDO trebuie respectată în integralitate. În lipsa unei hotărâri judecătorești sau a unei decizii definitive a organelor competente, afirmațiile apelantei rămân neprobate și cu un puternic caracter prejudiciabil.

135. În ceea ce privește invocarea jurisprudenței CEDO, instanța recunoaște că persoanele publice beneficiază de o toleranță sporită la critică, însă distinge ferm între „critică legitimă” și „acuzații grave de fapt neprobate”. Criticile privind stilul managerial, politicile instituției sau atmosfera profesională ar fi putut fi considerate simple judecăți de valoare. Însă acuzațiile de hărțuire sexuală și de abuz de putere formulată explicit, fără susținere probatorie, intră în sfera delictelor de comunicare sancționate de Legea nr.64/2010, art.art.7 și 24.

136. Alegațiile apelantei Vozan Tatiana privind existența unei baze factologice, prin detașarea sa la auditul Moldova-Gaz, lipsa unui mecanism intern de raportare a

hărțuirii, fișele de evaluare profesională, caracterizări pozitive sau afectarea stării psiho-emoționale, sunt apreciate de către instanța de apel ca irelevante ca probe directe ale faptelor imputate.

137. Acestea pot confirma un disconfort profesional sau o percepție subiectivă, dar nu constituie dovada existenței faptelor de hărțuire sexuală ori a represiunii instituționale în sensul penal sau disciplinar, astfel cum au fost formulate în postare.

138. În aceeași ordine de idei, afirmația potrivit căreia intimatul ar avea „o reputație notorie de om corupt cu comportament sexual nepotrivit” nu este susținută în dosar prin acte oficiale, anchete sau hotărâri judecătorești, iar diseminarea unor astfel de etichetări, în lipsa unor dovezi serioase, nu se poate proteja în temeiul art.10 CEDO, fiind considerată abuz de drept.

139. Instanța reține că, și tonul postării, structura acesteia și distribuirea în mod public pe o platformă cu largă vizibilitate au fost apte să prejudicieze grav reputația intimitei persoane. În aplicarea principiului proporționalității, Curtea Europeană a statuat în mod constant că libertatea de exprimare nu este absolută, iar ingerințele sunt justificate în măsura în care protejează drepturile altora, în special onoarea, demnitatea și viața privată.

140. Prin urmare, susținerile apelantei privind caracterul de judecăți de valoare al afirmațiilor sale, buna-credință și existența unei baze factologice convingătoare nu sunt susținute de materialul probator din dosar și sunt în contradicție cu standardele legale și jurisprudența aplicabilă.

141. Instanța de fond a procedat corect în calificarea postării ca fiind defăimătoare și în aprecierea că, ingerința în libertatea de exprimare a fost necesară și proporțională, în scopul protejării reputației unei persoane publice.

142. Colegiul, notează că, cauzele invocate din jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului (CEDO), invocate în cererea de apel, precum: Pedersen și Baadsgaard c. Danemarcei, De Haes și Gijssels c. Belgiei, Oberschlick c. Austriei, Brasilier c. Franței, Balaskas c. Greciei, Feldek c. Slovaciei, Barata Monteiro da Costa Nogueira c. Portugaliei, Lindon c. Franței, Stoll c. Elveției sau Bergens Tidende c. Norvegiei, abordează problema delimitării între judecățile de valoare și imputările de fapt, impunând un standard de protecție sporit pentru exprimarea opiniilor în cauze de interes public și față de persoane publice.

143. Totuși, Colegiul conchide că, aceste cauze nu sunt pe deplin aplicabile în cazul Tatiane Vozian, întrucât majoritatea vizează jurnaliști, relatări bazate pe investigații, surse verificate și un interes social evident.

144. La caz, postarea Tatiane Vozian formulează acuzații grave, cu conotație penală, într-un cadru informal, pe o rețea de socializare, fără o minimă fundamentare probatorie anterioară și în lipsa sesizării organelor competente.

145. Spre deosebire de cauzele CEDO invocate, nu există o documentare jurnalistică, nici o proporționalitate a expresiei, ci mai curând o acuzare publică personală, fără diligență sau verificare prealabilă.

146. Astfel, instanța reține că, deși jurisprudența CEDO oferă o protecție largă libertății de exprimare, în contextul dat standardele impuse de Curte nu sunt îndeplinite, iar cauza Tatiane Vozian nu se încadrează în paradigmele faptice și juridice ale precedentelor invocate.

147. În ordinea ideilor expuse, atât legiuitorul național, cât și standardele europene consacrate de jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului recunosc faptul că, libertatea de exprimare nu este absolută, ci este susceptibilă de limitări, iar evaluarea caracterului permis sau excesiv al unei exprimări revine în primul rând instanțelor naționale. Acestea sunt investite cu o marjă de apreciere, consacrată de principiul subsidiarității - pentru a aplica testul triplu prevăzut de art.10 alin.(2) CEDO: (1) ingerința să fie prevăzută de lege, (2) să urmărească un scop legitim (precum protecția reputației altora), și (3) să fie necesară într-o societate democratică, adică proporțională și justificată într-un context dat.

148. În speța examinată, instanța de fond aplicat corect acest test: ingerința - constând în sancționarea afirmațiilor apelantei Tatiana Vozian - este prevăzută de legislația contravențională și civilă națională privind defăimarea, vizează protejarea dreptului la demnitate și reputație al reclamantului Marian Lupu (în baza art.8 CEDO) și a fost justificată de lipsa unui fundament factologic minim al acuzațiilor cu caracter penal (avansuri sexuale), exprimate public fără un minim demers prealabil către autorități sau structură instituțională.

149. Așadar, instanța de judecată își exercită în mod legitim și proporțional atribuția de a cântări libertatea de exprimare a apelantei în raport cu dreptul la reputație al intimatului, conform cadrului legal intern și convențional.

150. Prin urmare, libertatea de exprimare invocată de apelantă nu poate beneficia în speță de protecția extinsă oferită de art.10 CEDO, întrucât a fost exercitată cu depășirea limitelor rezonabile și cu ignorarea obligațiilor de bună-credință și responsabilitate ce decurg din jurisprudența Curții de la Strasbourg.

151. În conformitate cu art.7 alin.(1), (2) și (4) al legii nr.64 din 23.04.2010 cu privire la libertatea de exprimare, orice persoană are dreptul la apărarea onoarei, demnității și reputației sale profesionale lezate prin răspîndirea relatărilor false cu privire la fapte, a judecăților de valoare fără substrat factologic suficient sau prin injurie.

152. Persoana lezată prin răspîndirea unor relatări cu privire la fapte poate fi restabilită în drepturi dacă informația cumulează următoarele condiții: a) este falsă; b) este defăimătoare; c) permite identificarea persoanei vizate de informație. Prin prisma prevederilor legale enunțate, instanța de judecată atrage atenția că declarațiile indicate în cererea de chemare în judecată pe care reclamantul le consideră defăimătoare, făcute de apelantă cumulează toate cele trei condiții enumerate în art.7 din legea cu privire la libertatea de exprimare, iar conform art.24 alin.(1) din aceeași lege, reclamantul trebuie să dovedească următoarele: a) pîrîtul a răspîndit informația; b) informația îl vizează și este defăimătoare; c) informația constituie o relatare cu privire

la fapte și este în esență falsă; sau d) judecata de valoare nu se bazează pe un substrat factologic suficient; e) existența și cuantumul prejudiciului cauzat.

153. Astfel, aplicând cadrul legal pertinent speței date, Colegiul civil, conchide că, este întemeiată soluția primei instanțe, prin care a concluzionat că, intimatul Lupu Marian a probat că sunt false și defăimătoare informațiile postate la 10 aprilie 2023, pe pagina Vozian Tatianeii de pe rețeaua de socializare "Facebook" și în acest sens nu există un echilibru între dreptul la exprimare protejat de art.10 din CEDO și dreptul la reputație protejat de art.8 din CEDO.

154. În contextul expus, este relevantă faptul că, libertatea de exprimare constituie un drept garantat de art.32 din Constituția Republicii Moldova cât și de art.10 din CEDO, însă libertatea de exprimare nu poate prejudicia onoarea, demnitatea sau dreptul altei persoane la viziune proprie.

155. La acest capitol, instanța reține că marja largă de critică permisă față de persoanele publice nu poate justifica lansarea de imputări de fapt cu caracter penal, cum sunt acuzațiile de hărțuire sexuală, fără existența unor dovezi convingătoare sau a unei baze factologice adecvate.

156. Prin urmare, Colegiul, consideră că, în pofida statutului de persoană publică al intimatului, declarațiile apelantei depășesc limitele unei critici protejate și intră în sfera defăimării, astfel cum este definită de Legea nr.64/2010 privind libertatea de exprimare și confirmată de jurisprudența națională și internațională.

157. Apelanta Vozian Tatiana în postarea sa din 10 aprilie 2023, aduce acuzații de "avansuri sexuale" în adresa lui Marian Lupu care nu pot fi apreciate drept critici admisibile într-o societate democratică, în lipsa unor probe pertinente și admisibile.

158. Colegiul, reține că criticile aduse de către apelantă în adresa intimatului aduc atingere vieții personale a acestuia, iar protecția garantată de art.8 CEDO este mult mai ridicată, or, Vozian Tatiana nu s-a referit în postarea sa la calitățile profesionale ale reclamantului, dar a adus acuzații penale referitor la pretinsele "avansuri sexuale".

159. Astfel, instanța de fond corect a reținut că, conținutul postării făcute de Vozian Tatiana la data de 10 aprilie 2023 privind "avansurile sexuale" constituie niște fapte care urmează a fi probate și nici într-un caz nu pot fi apreciate drept judecăți de valoare.

160. Alin.(3) art.7 din Legea cu privire la libertatea de exprimare nr.64/2010 statuează că, persoana care se consideră lezată în modul stabilit la alin.(2) poate solicita rectificarea sau dezmințirea informației, precum și repararea prejudiciului moral cauzat.

161. Potrivit art.7 alin.(1), (2) și (4) din Legea nr.64/2010, orice persoană are dreptul la apărarea onoarei, demnității și reputației profesionale lezate prin răspândirea: relatărilor false cu privire la fapte; judecăților de valoare fără substrat factologic suficient sau prin injurie.

162. În sensul art.24 alin.(1) din aceeași lege, reclamantul care se consideră lezat trebuie să demonstreze cumulativ că: a) pârâul a răspândit informația;b) informația îl

vizează și este defăimătoare; c) informația este o relatare despre fapte și este falsă sau o judecată de valoare lipsită de un substrat factologic suficient; d) s-a produs un prejudiciu.

163. La caz, Colegiul a constatat că, toate aceste condiții sunt îndeplinite, informația a fost publicată direct de către apelantă pe contul său public de Facebook și a fost preluată de presa națională, dobândind un impact extins în rândul publicului. Informația îl vizează explicit pe reclamantul/intimat Marian Lupu, indicat nominal și asociat cu presupuse „avansuri sexuale”. Afirmările sunt defăimătoare, deoarece impută fapte de natură penală și moralmente compromițătoare, fără o bază factuală dovedită, afectând reputația sa în calitate de persoană publică.

164. Instanța de apel, reține că instanța de fond a examinat în mod corect și complet cauza dedusă judecării, aplicând just cadrul legal național și convențional relevant, precum și standardele de jurisprudență ale Curții Europene a Drepturilor Omului.

165. În mod justificat, prima instanță a reținut că, afirmațiile lansate de apelanta Vozian Tatiana în postarea din 10 aprilie 2023 nu întrunesc condițiile unei opinii protejate sau a unei judecări de valoare întemeiate pe un substrat factologic suficient, ci constituie imputări grave de fapt, neprobate, care au adus atingere demnității și reputației reclamantului.

166. În consecință, soluția instanței de fond de a admite parțial acțiunea, de a obliga pârâta la dezmințirea publică a afirmațiilor defăimătoare și de a dispune încasarea unui prejudiciu moral proporțional, corespunde cerințelor de legalitate, legitimitate și necesitate într-o societate democratică.

167. Această soluție reflectă o justă punere în balanță a dreptului la liberă exprimare cu dreptul la viață privată și reputație, în conformitate cu art.10 și art.8 din CEDO, precum și cu prevederile Legii nr.64/2010 și Codului civil.

168. În temeiul art.2036 Cod civil, instanța a admis parțial acțiunea, a constatat caracterul defăimător al postării, a obligat pârâta la dezmințirea publică a informațiilor și la plata unui prejudiciu moral în cuantum de 15000 lei, cuantum considerat echitabil raportat la natura încălcării și efectul produs. S-a mai dispus și compensarea parțială a cheltuielilor de judecată, în baza art.art.94 și 96 CPC, în proporție cu partea admisă a pretențiilor.

169. Distinct de cele indicate, instanța de apel, prin prisma jurisprudenței CEDO și anume cauza Rebait și alții vs France nr. 26561/1995, unde Comisia a menționat că ”...art.6§1 al Convenției, nu impune motivarea în detaliu a unei decizii prin care o instanță de recurs, întemeindu-se pe dispoziții legale specifice, respinge recursul declarat împotriva sentinței pronunțate de o instanță inferioară, ca fiind lipsit de șanse de succes...”, consideră necesar de a respinge și alte argumente invocate în cererea de apel, mai mult că acestea nu denotă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau de drept procedural, care ar duce la anularea actului judecătoresc atacat cu apel.

170. În concluzie, instanța de apel apreciază drept neîntemeiate argumentele apelantei, cărora li s-a dat o apreciere corectă și în prima instanță.

171. Astfel, din considerentele menționate și având în vedere că, prima instanță a adoptat o hotărâre legală, întemeiată și bazată pe cercetarea multiaspectuală, completă, nepărtinitoare și nemijlocită a tuturor probelor din dosar în ansamblul și interconexiunea lor, călăuzindu-se de lege, iar cererea de apel este una nefondată, instanța de apel ajunge la concluzia de a respinge apelul declarat și a menține hotărârea contestată.

172. În conformitate cu prevederile art.art.385 lit.a), 389-390, 394 CPC, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții de Apel Centru, -

D E C I D E:

Se respinge apelul declarat de avocatul Doina Ioana Străisteanu în interesele Tatianeii Vozian.

Se menține hotărârea Judecătoriei Chișinău (sediul Centru) din 22 mai 2024, pronunțată în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de avocatul Vasili Ciuperca în interesele lui Lupu Marian împotriva Tatianeii Vozian cu privire la apărarea onoarei, demnității și reputației profesionale, încasarea prejudiciului moral și a cheltuielilor de judecată.

Decizia este definitivă, dar poate fi atacată cu recurs la Curtea Supremă de Justiție în termen de 2 luni de la data comunicării deciziei integrale, prin intermediul Curții Supreme de Justiție.

Președintele ședinței,
Judecătorul

Marina Anton

Judecătorii:

Constantin Roșca

Dorin Dulghieru